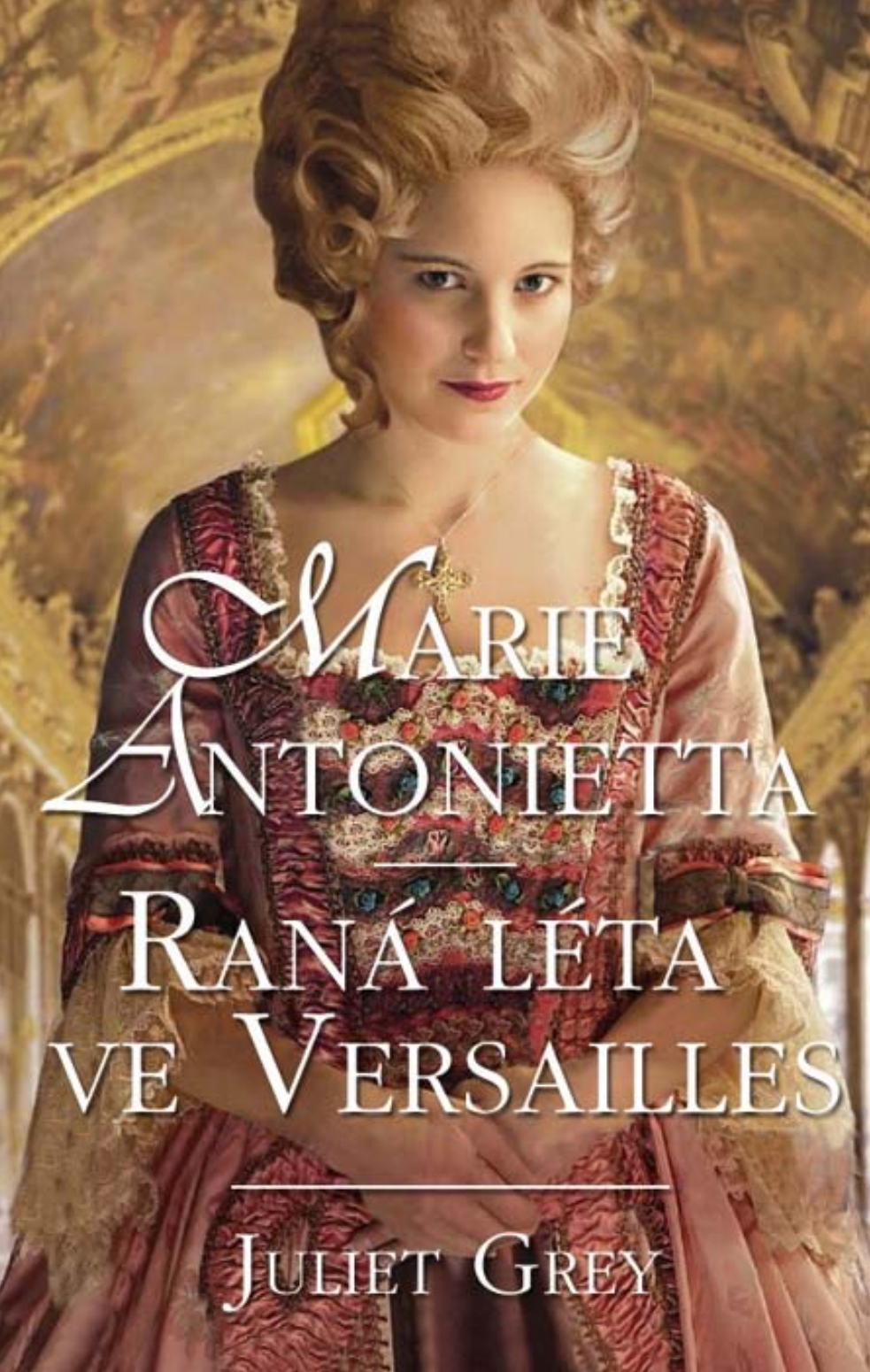

MARIE
ANTONIETTA
—
RANÁ LÉTA
VE VERSAILLES

—
JULIET GREY

MARIE
ANTOINETTA

RANÁ LÉTA
VE VERSAILLES

JULIET GREY

2012

Copyright © 2011 by Leslie Carroll
Translation © 2012 by Daniela Mičanová

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být přenášena ani elektronicky šířena bez předchozího písemného souhlasu majitele autorských práv.

Z anglického originálu BECOMING MARIE ANTOINETTE,
vydaného nakladatelstvím Ballantine Books, New York 2011,
přeložila Daniela Mičanová
Odpovědná redaktorka: Karin Lednická
Jazyková redaktorka: Hana Kneblová
Korektura: Hana Bončková
Technický redaktor: Martin Pěch
Sazba a obálka: Dušan Žárský
Vytiskla tiskárna Finidr Český Těšín
Vydání druhé, v elektronické podobě první
Vydalo nakladatelství DOMINO, Na Hradbách 3, Ostrava 1,
v květnu 2012

ISBN 978-80-7303-729-1

Věnováno Nell

Bella gerant alii, tu, felix Austria, nube!

Jiným přenechej války, ty, šťastné Rakousko, zasnubuj se!

HESLO HABSBURSKÉHO RODU

JEDNA

JE TOHLE KONEC DĚTSTVÍ?

Schönbrunn, květen 1766

Matinka se ráda pyšnila početnými dcerami, které popisovala jako oběti politiky. Nikdy jsem se *maman*, císařovně Svaté říše římské, neodvážila svěřit se strachem, jež mi oním oblíbeným výrokem naháněla. Kdykoliv jej vyslovila, má představitost už v duchu malovala děsivý starozákonní výjev s Abrahámem obětujícím Izáka.

Neochvějně praktická matinka nás nicméně vedla k tomu, abychom svůj úděl přijímaly důstojně, vyrovnaně a bez zbytečného povyku. Stejně jako po jaře neodvratně následuje léto, i já čekala, že se můj bezstarostný život nejmladší rakouské arcivévodkyně jednoho dne navždy změní. Nenapadlo mě jen, jak brzy onen obávaný okamžik nastane.

To utěšené odpoledne jsem trávil s nejmilejší sestrou Karolinou na travnatém svahu nad císařskou letní rezidencí v Schönbrunnu. Oddávaly jsme se oblíbené kratochvíli a všemožně rozptylovaly naši guvernantku, hraběnkou von Brandeiss, jen abychom se vyhnuly výuce.

Nad hlavou nám líně poletoval čmelák, zřejmě si naše napomádané a napudrované kadeře spletl s lahodným okvětím. Karolina shodila střevíčky z modrého brokátu a nohama v bílých punčochkách čtverácky pročešávala čerstvě posečený pažit, já ji radostně

napodobila, vychutnávajíc si na patách chladivý dotek vlahých stébel, i když hrozilo, že si za ušpiněné punčošky později vysloužím pokárání. Nasadila jsem přitom vážný výraz, přitiskla si bradu k hrudi, abych napodobila matčinu povadlou tvář, potom jsem řezavě přísným hlasem pronesla: „Karolino, Karolino, dívka tvého věku a rozumových schopností by neměla svádět mladší sourozence k dětinským radovánkám!“

Sestra se rozesmála. „*Mein Gott*, jako bych ji slyšela!“

„A vy, madame Antonie,“ potlačila trochu zažloutlý úsměv hraběnka von Brandeiss, „si nesmíte tropit posměšky z vaší vznešené matky.“ Vzápětí se začala zběsile ovívat, vyděsila ji totiž včela, kterou zlákaly krajkové kanýry na jejím čepci. „Huš!“ Vyskočila, bezmála přitom klopýtla o záplavu nabíraných spodniček, poté se jala křepčit natolik směšně, že se její předchozí kázání úplně minulo účinkem.

Matčin káravý hlas se zdálo snadné napodobit, vždyť nás častěji napomínala, než chválila. Od poloviny jara po poslední teplé zářijové dny spravovala státní záležitosti z letní rezidence Schönbrunnu na okraji Vídně, velkolepého bílookrového sídla, které trochu připomínalo biskupský chlebiček nazdobený velkorysou dávkou našlehané smetany. Zde matčin majestátní osobnost vstupovala do našich životů den co den, každého jitra jí přivedli ukázat Karolinu, Ferdinanda, Maxla i mě, navoněné a vymydlené, do Ranního salonu – vybavuji si tamní krémové stěny, úhledně členěné zlacenými štukovými panely a lizénami. Všichni čtyři jsme přitom záviděli starším sourozencům, ti totiž směli s matinkou popíjet voňavou kávu a zapřádat úžasně dospělé rozhovory o zemích zvaných Polsko nebo Slezsko. Já bych je nejspíš ani nedokázala najít na velké mapě Evropy, zavěšené na stěně naší učebny.

Zbývající část roku trávili plodní rakouští Habsburkové v Hofburgu, velkolepém šedivém bludišti v samém srdci císařské Vídně, a tehdy jsme my, nejmladší členové rodu, vídali matinku nanejvýš jednou za deset dní. Nesetkali jsme se ani při mši, kdykoliv nás jako zástup nastrojených housátek přiměli pokleknout na sametové polštáře se stříbrně vyšívanými iniciálami. Já se vždy držela Karoliny, naše něžně pastelové sukně nadnášené obručemi se o sebe

zlehka otíraly, do hlavy nám stoupala hutná vůně kadidla, velebný zpěv varhanních píšťal se v našich uších snoubil s biskupovou slavnostní latinou.

Jakmile se dny začaly krátit, císařovna, která se za slunných letních měsíců bezmála odvážila radovat ze života, prošla pozoruhodnou proměnou. Stávala se nepřístupnou vladařkou, zlověstnou a obávanou postavou v černém, jež se pro širokou krinolínu zdá téměř stejně široká jako vysoká. Kdykoliv nás uvedli do její pracovny, neodvážili jsme se ani pohnout, projevy neposednosti nám netrpěla. Zatímco jsme tedy poslušně strnuli jako sochy, zkoumavě si nás měřila pozlaceným lorňonem, tázala se guvernanky, zdali se zodpovědně vzděláváme, zdravě stravujeme, užíváme zubní prášek a drhneme si krk i uši. Podobným výsledkem, ovšem zaměřeným na naše všeobecné zdraví, procházel také císařský lékař Wansvietten. Matince se samozřejmě vždy dostalo kladných odpovědí, kdo by se odvážil přiznat rakouské císařovně k nedbalosti, nedokonalosti nebo slabosti? Proto nás ke konci slyšení vždy víceméně spokojeně propustila, potěšena vědomím, jaká svědomitá dítko z nás rostou.

Za utěšeného letního dne se však vyhlídka na návrat do Hofburgu zdála příjemně vzdálená. Radostně jsem sklouzla do trávy po guvernancčině boku, abych jí zašeptala do ucha: „Smím vám prozradit tajemství, madame?“

„Zajisté, *Liebchen*,“ usmála se hraběnka von Brandeiss shovívavě.

„Někdy, někdy bych si přála, abyste byla mou matkou vy.“ Její pomáda voněla levandulí, která dokonale zastírala skutečnost, že se vyrábí z živočišného tuku. Zavřela jsem oči, zhluboka se nadechla, v obláčku příjemné vůně by se báječně podřimovalo.

„Ale madame Antonie!“ Guvernancčina tvář prozrazovala dojetí i znepokojení, šedé oči se rychle ujistily, zda zvláštní poklonu neslyšel nikdo nepovolaný. „Co vás to napadá, maličká? Vaše *maman* je přece rakouská císařovna!“

Něžně mě polaskala po vlasech. Pokud se matinka kdy přiměla k témuž vroucnému rodičovskému gestu, nevzpomínala jsem si na to, má mysl proto snadno podlehla přesvědčení, že mě ani

jedenkrát nepohladila. Hraběnka mi vtiskla na čelo letmý polibek. Nezmínila jsem se o tom ani slůvkem, přesto vnímavě vycítila, jaký strach mi nahání císařovnin majestát. „Její Veličenstvo vás miluje, drahoušku,“ ujistila mě, „na jejích vladařských bedrech však spočívá nesmírná tíha, vždyť pečuje o záležitosti nezměrného státnického významu. A zatímco se usilovně zasazuje o blaho nás všech, zodpovědnost za výchovu jejích dětí přebírá guvernantka. Na to prosím nezapomínejte.“

Zavrtěla jsem se, nožky zapletené do spodniček začínaly nepříjemně trnout. „Nikdy vám nepřišlo líto, že nemáte vlastní děti?“ vyzvídala jsem, procvičujíc chodidla sevřená bílými punčoškami, dokud brnění nepolevilo.

„Nebuď drzá, Antonie!“ plísnila mě Karolina. „Pamatuj na matčinu varování! Nesmíš hned vypustit z úst všechno, co ti slina přinese na jazyk.“ Starší sestru jsem milovala a obdivovala víc než kohokoliv na celém širém světě, i když se často chovala jako malá císařovna. Vlastně mi v mnoha ohledech nápadně připomínala mladší vydání naší obávané matky, už také začínala dorůstat do její podoby, zvláště jejich rty mi přišly k nerozeznání.

Nevěnovala jsem tedy Karolině pozornost, naopak, povystrčila jsem bradu a naléhavě se zadívala guvernantce do očí. „Kdyby na to přišlo, povila byste šestnáct dětí jako naše *maman*?“ Přežilo nás ovšem jen třináct, zhoubná epidemie neštovic neušetřila ani panovnickou rodinu. Já se nakazila ve dvou letech, Všemohoucí mi naštěstí milosrdně dopřál úplné zotavení, překonanou nemoc připomínala jen nepatrná jizvička na nose. Až trochu povyrostu, snad mi dovolí skryt malou vadu na kráse líčidly, pudrem, možná dokonce koketní muškou, byť matinka považovala ženskou marvivost za neklamnou známku podlomené morálky. „Přála byste si děvčátko, madame? Jak by asi mělo vypadat?“

Hraběnka von Brandeiss ztěžka polkla, zároveň nahmatala zdobný medailonek – nosila jej zavěšený na šíji. Připadala mi stejně stará jako matinka, hnědé vlasy, toho dne usměrněné čepcem a slaměným kloboukem, už jí místy prokvétaly stříbrem. Opět mě něžně políbila na čelo. „Kdyby se mi narodilo děvčátko, pocho-pitelně bych si přála, aby se podobalo vám. Mělo by neposedné

plavé vlásky, obrovské oči barvy švestek a laskavé srdce velké jako rakouské císařství.“ Přitiskla mě k sobě, pak upravila šedou vlněnou stuhu, již mi z čela stahovali nepoddajné prameny. Nevypadala nijak okázale, ale svůj účel splnila, navíc ji většinou překrývala barevná pentle. Toho odpoledne jsem si ovšem dlouhou mašli z růžového hedvábí strhla, abych jí svázala kytici natrhanou mezi ornamentálními záhony – tvořily ji tulipány, růžové karafiáty, bílé nadýchané hledíky.

„Přesně tak, *Liebchen*,“ povzdechla guvernanka, „přála bych si, aby se vám ve všem podobala, lišila by se snad jen v jediném ohledu.“ Zvědavě jsem na ni pohlédla. „Pokud bych měla dceru, určitě by věnovala větší pozornost výuce!“ Něžně mě uchopila za zápěstí, když se vzápětí vymanila z mého dětsky naléhavého objektu, zajiskřilo jí v očích. „Scházelo by jí důvtip na rozmanité výmluvy, kterými se zdržujete od soustředěného studia, také by mi nikdy nekladla tolik, eh, neomalených otázek.“ Zadívala se na Karolinu, sestra však předstírala zaujetí stéblem trávy. Štíhlými bílými prstíky se je pokoušela roztrhnout na dvě poloviny.

„Ale dosti zábavy.“ Pobídla mě, ať jí seskočím z klína do trávy. „Marná snaha, *ma petite*, nastal čas na hodinu francouzské gramatiky, což se týká i vás, madame Karolino.“ Rázně zatleskala. „*Allons, mes enfants!*“

Než jsem se stačila zadržet, vzdorně se mi našpulily rty. Paní guvernanka trucovitý výraz posměšně napodobila. „Neškaredte se, mladá dámo, to vy jste mě přiměla přesunout dnešní vyučování na čerstvý vzduch.“

Uložila jsem se na břicho, zapřela se o lokty, nastavila tvář svěžímu vánku a požitkářsky vdechla vlahou letní vůni. Trup mi svíral živůtek zpevněný kosticemi, sukně nadnášená obručemi se nade mnou klenula jako růžový nákyt. „Já se přece neškaredím, madame. Nikdo nemůže za tvář, kterou mu věnoval Všemohoucí,“ odušila jsem nevinně. Přeháněla jsem sice, ale jen nepatrně. Rys všeobecně označovaný za habsburský ret mi skutečně propůjčoval vzpurný výraz, i když jsem se vůbec nedurdila. Ostatně celá naše rodina vypadala podobně, vyznačovali jsme se plavými vlasy, svět-

lou pletí, nevýraznou bradou. Připomínala jsem tedy jednak své sourozence, jednak všechny naše vznešené předky.

Kdyby mě postavili před zrcadlo, jak bych se asi popsala? Směla bych se označit za krásku? Matinka ve mně viděla bezchybnou porcelánovou panenku, ale pokradmému špitání služek zkrátka neuniknete – tu a tam si sdělovaly cosi o mém držení hlavy či o výrazu tváře. Habsburská arcivévodkyně se právem směla pyšnit velkolepým původem, já navíc toužila, aby si mě všichni oblíbili. Existoval-li způsob, jak si každého omotat kolem prstu, moc ráda bych si ho osvojila. „Myslíte, že moje brada vypadá zpupně?“ tázala jsem se paní von Brandeiss.

„Hlupáci, kteří neznají lepší kratochvíli, se často oddávají pomluvám,“ odvětila. Všimla jsem si, jak Karolina zastírá úsměv pohotovou dlaní. „Vaše brada působí pyšně, ale k hrdosti máte veškeré důvody. Jste dcera Rakouska, vaše rodina vyniká dlouhou, velkolepou minulostí. Á,“ guvernanka se stěží bránila pobavení, „zase se vám to povedlo!“

„Co prosím?“ zajímala jsem se nevinně.

„Vymýšlíte vynalézavé záminky, jak se vyhnout učeným knihám. Ale mě neošálíte, mladá dámo!“

Znovu důrazně zatleskala. „Nu, uličnice, dost bylo lelkování, *vite, vite!* Čas na hodinu francouzštiny.“ Zlehka sestře zatřásla ramenem.

Karolina se přetočila na záda, pak neochotně usedla. Vyznačovala se pilnou, přičinlivou povahou, ale kdykoliv se nechala strhnout mými zahálčivými sklony, obvykle je dovedla k dokonalosti. Často jsme jedna druhou ovlivňovaly momentálním rozpoložením jako nerozlučná dvojčata. Nyní se tedy guvernance za tlumeného odmítnutí podířila, ale pak jí znenadání ze rtů vyklouzl radostný výkřik. Svorně se nám naskytl půvabný výjev. „Podívej, Toinette, motýl!“ Zvučně zaklapla školní sešit, vzápětí už jsme se ruku v ruce pustily do pronásledování. Sestra se ještě stačila plynulým pohybem sehnout do trávy pro sítku, aniž polevila v nasazeném tempu.

„Ale ne, dívky, dívky, co vaše střevíce!“ provolala za námi paní von Brandeiss. Vstala a uhladila si krinolínu. V pružném pohybu

jí bránil sešněrovaný korzet, proto se musela nejprve prohnout v kolenou, jako by se chystala předvést pukrle, teprve pak se sehnula pro moje otevřené letní trepky potažené saténem v odstínu slonové kosti.

„Nemáme čas!“ přiměla jsem se odpovědět, podkasávajíc si sukně z hedvábného moaré. Potom už jsem se opřekot hnala za sestrou. Motýl v záchvěvech sytě modré barvy třepotavě kličkoval nad zušlechtěnou zelení, tu a tam se jeho tmavý obrys na zlomek vteřiny malebně zaskvěl proti nebeskému blankytu, nakonec dosedl na živý plot, který probíhal podél travnatého svahu nad císařskou letní rezidencí. To už jsme s Karolinou sotva lapaly po dechu, naše hrudníky se ztěžka zvedaly, sváděly nerovný boj s tísnivými kosticemi dívčích šněrovaček. Sestra užuž napřahovala sítku, já ji udýchaně zadržela. „Počkej, vyplašíš ho!“

Se zatajeným dechem jsem se ke křoví opatrně připlížila a uchvátila vzácnou kořist do dlaní. Opaleskující křídla se zoufale rozkmitala, hebce mě přitom zašimrala do dlaní. „Tak se na vás podíváme, pane,“ zašeptala jsem.

Opatrně, po špičkách, co noha nohu mine, abych o svůj poklad nepřišla, jsem se vydala na zpáteční cestu. Karolina klopýtala krok nebo dva za mnou, zvrtla si totiž nohu o nenápadnou větev. Horečné třepetání motýlích křídel polevovalo, pak úplně ustalo.

Jen jsme dospěly k paní guvernantce, pyšně jsem rozevřela dlaně. „Podívejte, můj úlovek!“ Všechny tři jsme se sklonily nad nehybným motýlem.

Karolina znenadání zvážněla, do světle modrých očí se jí vkradl smutný výraz.

„Třeba jen spí,“ zadoufala jsem polohlasně, dotýkajíc se zlehka bříškem ukazováku křehkých motýlích křídel. Na kůži mi ulpěl žlutý prášek.

„Kdepak, Toinette, nespí. Ten...“ Sestra se odmlčela, zadívala se na mě, tváře polité zdravým ruměncem jí vědoucně zbledly.

Plačtivě se mi roztrásly rty, ale vzlyky mi uvázly v hrdle. Sestra mě přivinula k sobě, pokoušela se zkonejšit moje rozechvělá ramena, ale odtáhla jsem se. Žádnou útěchu si nezasloužím! Po líčku mi skanula slza velikosti hrachu, přistála na hrudi, kde poznamenala

hedvábnou tkaninu nepravidelnou skvrnkou, další mě hned vzápětí zastudila na zápěstí. Sepjala jsem ruce, jako bych se pokoušela pohrbit nešťastné stvoření v dlaních, a tehdy na moje útlá ramínka dolehl spáchaný zločin plnou vahou.

„Já ho nechtěla usmrtit! Nikdy, nikdy bych ničemu živému neublížila!“ Hlasitě, usedavě jsem se rozplakala, prokládajíc nářek nesrozumitelnými omluvami, vzápětí mě beznaděj vehnala do otevřené náruče paní guvernantky.

„Pšt, *Liebchen*,“ konejšivě mě vískala ve vlasech, „my víme, že jste mu nechtěla ublížit.“ Chvilí jsem si tiskla tvář k její vyšívané náprsence, potom se ke mně paní von Brandeiss sklonila, aby mi krajovým kapesníčkem jemně osušila slzy. „Snad byl pro vezdejší svět příliš krásný,“ pronesla, načež něžně vzala mé ruky do dlaní.

V duchu jsem dobře věděla, že mi záchvat plačtivého smutku nepřivodil jen žalostný skon jednoho motýla, matinka mne ostatně za přílišnou přecitlivělost dost často kárala. Chtěla jsem se zkrátka stůj co stůj zmocnit krásy, aniž bych se ohlížela na následky, přitom se mi samou dychtivostí podařilo zahubit tvora, kterého jsem tak zvědavě, vášnivě a bezhlavě obdivovala.

Nenadálá komorní tragédie udala tón hodině francouzské mluvnice.

„Jak řeknete motýl je mrtvý?“ tázala se hraběnka von Brandeiss. Soustředila se sice na mě, ale já se zmohla jen na prázdný pohled. Sestra by samozřejmě měla správnou odpověď po ruce, což guvernantka dobře věděla, ale chtěla mi dopřát chvíli usilovného přemýšlení. Teprve když neuspěla, obrátila se na pilnější studentku. „Karolino, jak se řekne francouzsky motýl?“

„*Papillotte*,“ vzala jsem si slovo, než se sestra stačila nadechnout.

„*Papillon*,“ opravila mě se samolibým zadostiučiněním staršího sourozence, kterému se podařilo zaujmout právoplatné místo v přirozeném řádu světa.

„Správně, Karolino, velmi dobře. *Très bien*. Jak byste tedy řekla motýl je mrtvý? *En français*, madame Antonie.“

Tentokrát sestře nedovolila odpovědět za mě. Skousla jsem si spodní ret – ten výrazný, habsburský –, mechanické opakování

slovíček mi nikdy nešlo, totéž platilo pro skloňování sloves v časech, které sotva kdy upotřebím. Nejrady jsem rozhodovala v záležitostech, v nichž se nedalo pochybit. Například mi nebylo zatěžko volit mezi žlutými nebo modrými šaty, případně si vybrat mezi panenkami se zlatými nebo kaštanovými vlásky.

Role nápořky se tedy chopila sama paní guvernantka. „*Le papillon...*“, dodávala mi odvahy.

„*Le papillon tot ist*“, hádala jsem.

„Tedy, *ma petite*“, pousmála se, „váš francouzský motýlek zahynul pěkně po německu. Nu, dívky, jakpak zní francouzský výraz pro smrt?“

„*Mort*“, odvětila Karolina sebejistě. Stihla jsem ji vzpurným pohledem.

„Když teď znáte správný výraz, Antonie, zkusme to znovu. *Le papillon...*“

„*Mort ist*“, doplnila jsem, od snaživého polykání slz se mi přitom zkrabatil nos.

Hraběnka von Brandeiss, ztrápená dílem mou neschopností sestavit holou větu, dílem zlovykem svévolně zaměňovat francouzská slovesa za německá, vyprostila z rudě lakovaného penálu tužku, již onu větu pečlivě vepsala do mého i Karolinina sešitu. *Le papillon est mort*.

Jejímu utrpení však ještě neměl být konec, zaskočila jsem ji totiž prosbou o krátkou přestávku, abych své bezděčné oběti vyhloubila hrobeček. Můj *papillon mort* zasluhoval řádný pohřeb. Zakrátko zhrozně přihlížela, jak usilovně trhám trsy trávy a nabírám plné hrsti žírné zeminy, opodál trpělivě vyčkávali dva olivrejovaní lokajové ve zkadeřených parukách, kteří dostali na starost mé psací potřeby. Ve tvářích se jim nepohnul ani sval, zdáli se odlít z bílého porcelánu. Nad čerstvým rovem jsem se pokřižovala, rozpomínajíc se na krátkou dětskou modlitbičku. Motýl se vzněsl přímo do nebe, směla jsem si tedy spokojeně utřít špinavé dlaně do trávy a usednout vedle Karoliny. Nad kolena se mi vzduly těžké sukně nadnášené obručemi.

„Nyní se mohu dále vzdělávat, madame von Brandeiss“, oznámila jsem věčně, strkajíc do sestry čtverácky ramenem. Na můj

pokyn lokaj odemkl drobné svorky psací podložky z růžového dřeva, rozevřel ji a uložil mi ji do klína, jeho dvojník neméně pohotově odzátkoval kalamář a přiostril mi brk. Smočila jsem hrot v inkoustu, abych jako vždy pečlivě obkreslila slova, která mi paní guvernanka dříve nenápadně předepsala tužkou. Matinka se – opět jako vždy – nikdy nedozví, že jsem úhledné sentence nevytvořila vlastními silami, neprojevují tedy větší nadání než papoušek nebo cvičená opička.

Zatímco jsme se s Karolinou soustředěně věnovaly pečlivému obkreslování, až nám v koutku rtů dychtivě prosvítala špička jazyka, o pár kroků dál lokajové skládali malířské stojany. Paní von Brandeiss navrhla, abychom se v hodině malování vodovými barvami pokusily zachytit velkolepé jižní průčelí císařské letní rezidence, včetně přilehlých zahrad. Z našeho stanoviště na vrcholu mírného svahu připomínaly ornamentální květinové záhony záplavu úhledně uspořádaných pestrobarevných bodů.

Jen jsme se pustily do práce se štětcem a barvami, zatahala mě sestra za krajkový kanýr na rukávu. „Tsss, podívej!“ Stočila jsem hlavu po směru jejího pohledu. Hraběnka usnula. Ruce měla upjaté složené v klíně, ale z mírně pootevřených rtů jí co chvíli uniklo přidušené chrápání.

Karolině se v očích rozsvítily nezbedné jiskřičky. Za našich dětských radovánek si z pozice staršího sourozence přirozeně osobovala roli vůdkyně, já se jejímu velení podřizovala s otrocky oddaným nadšením. Smočily jsme tedy štětce ve velkorysé dávce barvy a tichounce, po špičkách se přikradly k oddychující guvernance. Poklekly jsme – každá z jedné strany –, potom jsme jí na sestřino znamení pěkně pomalovaly obě tváře. Potlačila jsem veselé chichotání a v duchu se ptala, proč nás podobné dívčí uličnictví nenapadlo už dávno. Jaký nejhorší trest nám hrozí? spekulovala jsem v duchu. Dobrosrdečná hraběnka nanejvýš zalomí rukama, přemůže nutkání k smíchu, potom zalamentuje: „Dítka nezdárná, co si jen s vámi počnu?“

Namalovala jsem růži, symbol Rakouska a také svou nejmilejší květinu, Karolina o poznání jistější rukou umělecky ztvárnila popínavou révu.

Tehdy se madam von Brandeiss náhle probudila. „Och, *mein Gott!*“ Zprudka se napřímila a jala se usilovně rozhánět vzduch v domnění, že jí na tvář posedaly mouchy. My dvě se však již stačily vzorně postavit k malířským stojanům, odhodlány sehrát co nejvěrohodnější úlohu způsobilých arcivévodkyň.

Právě jsem na papír nanášela vodové barvy – rudé a fialové tečky představovaly závěje tulipánů pod našima nohama –, když vtom nás upoutalo vzdálené volání. Sypanou cestičkou k nám po travnatém svahu udýchaně stoupal matinčin lokaj Franz, každý krok ho stál větší úsilí. Než se dopracoval k uctivé úkloně, sípál a namáhavě popadal dech, ve vlněné livreji se za letních dní určitě nepřjemně zpotil. Nejprve pozdravil nás arcivévodkyně, potom sklonil hlavu před paní von Brandeiss. Všiml si jejích vesele pomalovaných tváří, avšak pohotově sklopil zrak dřív, než si guvernantka stačila všimnout v jeho tváři pobaveného údivu. My se sestrou jsme snaživě potlačily nutkání k smíchu, přitiskly se rameny k sobě, nenápadně se poštuchovaly, koulely už tak dost výrazným a očima a vůbec předstíraly vtělení nedotčené dětské nevinnosti.

„Paní hraběnko,“ oslovil Franz dýchavičně guvernantku, zpoza napudrované žíněné paruky mu přitom stékaly pramínky potu, které si razily cestu po masitých zrůžovělých tvářích, „Její císařské Veličenstvo si přeje ihned mluvit s madame Antonií.“ Nato se zlomil v pase a ruce zapřel o kolena ve snaze popadnout dech.

Lokajové, již o naše pohodlí pečovali celé odpoledne, s vojenským smyslem pro disciplínu vmžiku vzorně sbalili sešity, psací potřeby i pomůcky na malování, já se chopila kytice, kterou se mi podařilo natrhat dříve toho dne, a pustila se vesele ze svahu jako kamzík.

„Vaše stěevíce, Antonie!“ hartusila za mnou hraběnka, potom se, v každé ruce po saténové trepce, dala do pronásledování. Zakopla jsem o kámen vrostlý do svahu, pád se sice podařilo zmírnit napřaženými rukama, nohy se mi však beznadějně zapletly do spodniček, a než se mi podařilo vstát, už jsem válela sudy k parteru před palácovým průčelím. Na rovině jsem se, udýchaná, ale naštěstí nezraněná, vyškřábala na nohy, následoval planý pokus o uhlazení pocuchaných sukní. Snad si *maman* nevšimne hnědozele-

ných skvrn od trávy a hlíny. Karolina s hraběnkou von Brandeiss v čele zástupu našich lokajů zvolily obvyklejší sypanou pěšinku podél pažitů. Ledva mě dostihly, přidržela mě guvernanka za loket, abych mohla chodit v ušpiněných punčochách vklouznout do střevíců. Potom jsme ve vši svornosti sestoupily po zdobném schodišti, které spojovalo travnatý svah s květinovým parterem, na širokou cestu dlážděnou oblázky. S Karolinou jsme se prozíravě držely za paní vychovatelkou, lokajové obtěžkaní školními potřebami nás v uctivé vzdálenosti následovali.

Před jižním portálem císařské rezidence si Franz konečně vzal paní hraběnkou na chvíli stranou, aby jí něco polohlasně zašeptal. Hbitě k nám stočila tvář, ruce rozhodně zapřela o boky, velkoryse polstrované krinolínou a spodničkami, její nevěstičně otevřená ústa svědčila o krajním překvapení nad naší zradou. „Paní Antonie, paní Karolino, vy uličnice!“ Rozčileně povzddechla, pak na nás káravě namířila ukazovák. „Co si s vámi jen počnu?“

Očima marně pátrala po zrcadle, proto rychle vyrazila k fontáně zdobené obeliskem. „Ach, vy malé dáblíce!“ zabručela si, jen spatřila svůj odraz. Sklonila se blíž k hladině, až se nad ní nebezpečně vzdouvaly obruče široké krinolíny, nabrala do dlaní něco chladné vody, potom se usilovně oplachovala tak dlouho, dokud po našem tvůrčím vzepětí nezůstalo ani stopy.

Lokajové v paláci setrvali v úhledném pozoru, ani mrknutím oka nedali najevo, zda naši přítomnost vnímají, jejich nablýskané černožlaté livroje se zrcadlily na dokonale naleštěném parketu. Za rytmického klapání střevíčků jsme měly rozlehlé chodby, na něž se jako nekonečný perlový náhrdelník napojovala jedna skvostná komnata za druhou, na každém prahu nejprve obřadně zazněla naše jména. „Uvolněte cestu arcivévodkyním Marii Karolině, Marii Antonii a hraběnce von Brandeiss.“

Teprve po hodně chvíli se mi podařilo neposedně zastavit ve zladeném mezidveří Čínskému salonu, kde si se mnou *maman* a její tajemný host chtěli promluvit. Ani Její Veličenstvo císařovna nedokázala odolat módní posedlosti Orientem, nechala si proto zřídit komnatu, v níž se rakouská zdobnost snoubila s exotickými obrazy na vykládaných ebenových panelech – znázorňovaly prý